

10—11 januari

Debatter m. m.

	Sid.
Fredagen den 10 januari	
Hälsningstal av ålderspresidenten	3
Anföranden av ålderspresidenten och talmannen efter talmansvalen	6
Anförande av talmannen efter sekreterarvalet	7
Meddelande ang. sammanträdestider	7
Lördagen den 11 januari	
Anförande av talmannen å rikssalen	8

Samtliga avgjorda ärenden

Fredagen den 10 januari	
Protokoll från justitiedepartementet ang. fullmaktsgranskning	4
Upprop	6
Val av talman och vice talmän	6
Val av sekreterare	7

Sedan i kraft av § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen riksdagen sammankommit här i huvudstaden fredagen den 10 januari 1964, sammanträdde riksdagens första kammare i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingsal samma dag,

Fredagen den 10 januari

kl. 11.00.

Herr SANDLER framträdde till talmansbordet och yttrade:

Ärade kammarledamöter! Ett riksmöte tar i dag sin början. Det tillkommer mig att hälsa första kammarens alla ledamöter, nytillträdande och äldre, välkomna till kammarens förhandlingar.

Ett nytt år bär alltid okända skickelser i sitt sköte.

För vårt land förväntas visserligen ingen avvikelse i morgondagens trontal från den traditionella formeln om Sveriges förhållande till främmande makter.

Om det allmänna läget i vår värld kan — trots förekomsten av akuta oroshärddar — åtminstone så mycket sägas att det ter sig ljusare än tidigare år. Från de två övermakterna, som bär huvudansvaret, förspörjes vid detta årsskifte en förstärkt vilja till avspänning, även om reell uppgörelse i bestående kontroversiella spörsmål icke är inom synhåll.

Stundande Gattförhandlingar kan för oss få vittgående betydelse. De innesluter möjligheter — låt vara ännu ej säkrade — till ett ytterligare nedbrytande av handelshinder, som helt ligger i Sveriges intresse att främja.

Det riksdagsarbete som förestår kommer, såvitt nu kan bedömas, att väsentligen präglas av våra inrepolitiska angelägenheter. Därom avvaktar vi besked i trontal och statsverksproposition.

För ett par år sedan kunde den förhoppningen hysas att 1964 års riksmöte

främst skulle gestaltas av en grundlagsreviderande riksdag. Denna förhoppning har inte blivit infriad. Med den andel jag må ha ägt i det iråkade läget vore en klandertalan från min sida illa på sin plats.

Känt är att detta riksmöte ändock kommer att få befatta sig med åtskilliga till detta reformverk hörande spörsmål. Jag tillåter mig — åtminstone därtill anser jag mig berättigad — att uttala en förväntan, den att handläggningen av de förslag som må komma att underställas riksdagen genom proposition eller motionsledes icke skall försvåra en helhetslösning av författningsproblemet.

Jag vill gärna tro att denna kammare skall visa sig villig hålla vägarna öppna för tillskapande av en för nutida demokratiska samhällsförhållanden anpassad folkrepresentation och en regeringsmakt som därur hämtar den styrka som höves.

Härför kräves en alltigenom moderniserad författning. Enligt min övertygelse bör denna nya grundlag ge åt det väljande svenska folket direkt bestämmanderätt över dess ur offentlig kandidatur framgångna representations sammansättning samt stadfästa dess ställning som den å folkets vägnar avgörande statsmakten.

Nu återstår beredningsarbetet på regeringsplanet och mobilisering av riksdagspartiernas beredskap till medverkan. Må det ske med sikte på att till riksdagen befordra en författningsuppgörelse utan längre tidsutdräkt än tek-

niskt och politiskt kräves och av beskaffenhet att i nuvarande båda kamrar samla bredast möjliga flertal.

Härmed förklarar jag första kammarens första plenum år 1964 öppnat.

Sedan herr ordföranden därefter intagit talmansplatsen, tillkännagav herr ordföranden, att han på grund av bestämmelsen i § 1 mom. 2 av kammarens ordningsstadga anmodat f. d. byråsekreteraren W. Stenwall att, till dess sekreterare blivit utsedd, föra kammarens protokoll, ävensom att herr ordföranden för tillfället anställt övriga befattningshavare, som ansetts erfordrliga.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet ankomna

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 8 januari 1964.

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning av riksdagsmannafullmakter som skulle inför departementschefen företagas innan årets riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar Persson, Kollberg och Ahlkvist samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar Renlund, Johansson och Fredriksson.

Till justitiedepartementet hade insänts fullmakter *dels* för 17 personer, som vid val i oktober 1963 för vissa valkretsar utsetts till ledamöter av riksdagens första kammare för en tid av åtta år, räknade från och med den 1 januari 1964, *dels* för en person som — efter det att en plats övergått till Stockholms läns och Uppsala läns valkrets från annan valkrets — vid ny röstsammanräkning blivit utsedd till ledamot av första kammaren för Stockholms läns och Uppsala läns valkrets för tiden från och med den 1 januari 1964 till den

1 januari 1971, *dels* för 5 personer, däribland lantbrukaren Alvar Andersson i Knäred, som vid nya röstsammanräkningar blivit utsedd såsom ledamöter av första kammaren i stället för avgångna ledamöter av samma kammare, *dels ock* för en person som, efter det Andersson avsat sig uppdraget, vid ny röstsammanräkning blivit utsedd att inträda i dennes ställe.

Den för Andersson utfärdade fullmakten undantogs från granskningen.

Vid granskning av övriga fullmakter framställdes icke någon anmärkning mot desamma.

Protokoll över granskningen jämte förteckning å de granskade fullmakterna skulle tillika med dessa överlämnas till första kammaren.

I ämbetet:

K. G. Grönhagen

Den åberopade förteckningen, som jämväl upplästes, lydde sålunda:

Förteckning

å ledamöter av riksdagens första kammare enligt fullmakter, granskade inför chefen för justitiedepartementet den 8 januari 1964.

Stockholms län och Uppsala län

- 1 Kommunalnämndsordföranden
Manne Olsson, Turinge

*Södermanlands län och
Västmanlands län*

- 2 Ombudsmannen Sten Söderberg,
Västerås
- 3 Statsrådet Sven Andersson,
Mariehäll
- 4 Bankkamreraren Nils Ståhle
Fagersta
- 5 Personalkonsulenten Sven Nyman,
Västerås
- 6 Ombudsmannen Bengt Gustavsson,
Eskilstuna
- 7 Assistenten Rune Hedlund, Sala
- 8 Fru Elvy Olsson, Hölö
- 9 Drätselchefen Tage Larfors,
Katrineholm
- 10 Ämnesläraren Karl Kilsmo, Flen

Jönköpings län

- 11 Fabrikören Holge Ottosson,
Anderstorp

Kronobergs län och Hallands län

- 12 Landstingsmannen Axel Kristiansson,
Särdal, Harplinge

Blekinge län och Kristianstads län

- 13 Fotografen Svante Arne Kristiansson,
Örkelljunga
- 14 Byggnadssnickaren Karl Rikard
Svensson, Spjutsbygd
- 15 Ingenjören Nils Erik Wååg,
Kristianstad
- 16 Länsjägmästaren Nils Birger Hansson,
Ronneby
- 17 F. d. redaktören Sven Axel Gunnar
Berg, Karlskrona
- 18 Lantbrukaren Gustaf Sanfrid Elofsson,
Vä
- 19 Lantbrukaren Nils Yngve Nilsson,
Tollarp
- 20 Lantbrukaren Sten Ragnar Åkesson,
S:t Olof

*Malmöhus län med Malmö stad och
Hälsingborgs stad*

- 21 Landstingsmannen Gunnar Weibull,
Landskrona

Göteborgs och Bohus län

- 22 Disponenten Bo Risberg, Kålleröd

Älvsborgs län

- 23 Distriktslantmätaren Bo Skårman,
Alingsås

Här skulle antecknas, att herrar Ottosson, Axel Kristiansson, Weibull, Risberg och Skårman utsetts att inträda såsom ledamöter av kammaren i stället för respektive herr Svärd, fru Svenson samt herrar Hagberg, Ringaby och Kronstrand, vilka av sagt sig sina riksdagsmannabefattningar.

Vidare upplästes och lades till handlingarna två från justitiedepartementet ankomna protokoll, så lydande:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 9 januari 1964.

Till justitiedepartementet hade denna dag från överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Kristianstads län inkommit fullmakter för partisekreteraren Olle Dahlén, förste kammarskrivaren Mary Hultell och metallarbetaren Helge Karlsson, vilka vid nya röstsammanräkningar blivit utsedda såsom ledamöter av riksdagens första kammare i stället för avgångna ledamöter av samma kammare.

Vid granskning av fullmakterna, som företogs inför chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakterna icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte de granskade fullmakterna överlämnas till första kammaren.

I ämbetet:

K. G. Grönhagen

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 10 januari 1964.

Till justitiedepartementet hade denna dag från länsstyrelsen i Västerbottens län inkommit fullmakt för skogsarbetaren Lennart Wanhainen, vilken vid ny röstsammanräkning blivit utsedd såsom ledamot av riksdagens första kammare i stället för avgången ledamot av samma kammare.

Vid granskning av fullmakten, som företogs inför chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot densamma icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till första kammaren.

I ämbetet:

K. G. Grönhagen

Det antecknades, att herr Dahlén, fru Hultell samt herrar Helge Karlsson och Wanhainen blivit utsedda att inträda såsom ledamöter av kammaren i stället för respektive fröken Nordström samt herrar Nordenson, Berg och Nyström, vilka av sagt sig sina riksdagsmannabefattningar.

Enligt § 2 i ordningsstadgan för kammaren anställdes nu upprop av kammarens ledamöter, varvid såsom frånvarande antecknades:

- herr *Anderson, Carl Albert*,
 » *Eskilsson*,
 » *Bengtson*
 » *Boheman*
 » *Wirmark*,
 » *Andersson, Axel Emanuel*.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare

Med stöd av bifogade läkarintyg får jag härmed vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsarbetet tills vidare.

Linköping den 7 januari 1964

Carl Eskilsson

Ledamoten av riksdagens första kammare herr *Carl Eskilsson* är på grund av sjukdom förhindrad att närvara i riksdagen från och med den 10 januari 1964 tills vidare.

Vilket härmed intygas.

Ortopediska kliniken, Regionsjukhuset, Linköping, den 7 januari 1964

Ragnar Magnusson

Med. dr., överläkare

Den begärda ledigheten beviljades för den tid, varunder herr Eskilsson på grund av sjukdom vore oförmögen att delta i riksdagsarbetet.

Vidare upplästes följande till kammaren inkomna ansökningar:

Till riksdagens första kammare

Härmed anhålles om ledighet från riksdagsarbetet fredagen den 10 januari

1964 för enskilda angelägenheters ordnande.

Stockholm den 8 januari 1964

Torsten Bengtson

Till riksdagens första kammare

Anhåller om ledighet från riksdagsarbetet den 10 och den 11 januari för deltagande i internationella överläggningar i New York.

Erik Boheman

Även de av herrar Bengtson och Boheman sökta ledigheterna beviljades.

Ytterligare upplästes en från herr *Wirmark* inkommen ansökning jämte därvid fogat läkarintyg, utvisande att han till följd av gallsjukdom vore sjukskrivnen från och med den 7 januari minst fyra veckor. Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Wirmark* för den tid, det i läkarintyget omförmälda hindret varade.

Herr *Andersson, Axel Emanuel*, hade låtit anmäla, att han på grund av trafik hinder vore urståndsatt att infinna sig vid kammarens sammanträde denna dag.

Företogs val av talman; och utsågs därtill:

herr *Sundelin* med 138 röster.

Anställdes val av förste vice talman; och utsågs därtill:

herr *Strand* med 131 röster.

Företogs val av andre vice talman; och utsågs därtill:

herr *Johansson, Ivar*, med 126 röster.

Herr *SANDLER*, som nu lämnade talmansplatsen, yttrade därvid till herr talmannen:

Kammaren hälsar genom mig *Eder*, herr talman, välkommen åter att med talmansklubban i *Eder* säkra hand ånyo leda kammarens förhandlingar.

Herr TALMANNEN intog talmansplatsen och anförde:

Herr ålderspresident, ärade kammarledamöter! På mina egna och vice talmännens vägnar ber jag att få frambära vårt varma tack för det förtroende som har visats oss genom de nu förrättade valen. Hjärtligt tack!

På framställning av herr talmannen beslöt kammararen att nu företaga val av sekreterare.

Valet företogs; och befanns efter valförrättningens slut hava blivit till sekreterare utsedd:

hovrättsrådet K.-G. Lindelöw med 127 röster.

Hovrättsrådet Lindelöw fick nu företräde, varvid herr TALMANNEN yttrade:

Kammararen har vid det nu förrättade valet beslutat att till sekreterare för år 1964 välja Eder, herr hovrättsrådet Lindelöw. Kammararen känner Eder sedan föregående arbete som sekreterare mycket väl, och vi har alla varit belättna med det arbete Ni utfört. Vi hälsar Eder nu mycket varmt välkommen åter på posten som första kammararens sekreterare under innevarande år. Hjärtligt välkommen!

Protokollsföringen övertogs härefter av sekreteraren.

In fidem

W. Stenwall

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att lör-

dagen den 11 innevarande månad kl. 11.00 infinna sig uti slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, enligt § 34 riksdagsordningen begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

Herr talmannen meddelade, att till kammararens förfogande överlämnats ett antal inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelningen av dessa biljetter proportionellt i förhållande till ledamötsantalet i varje valkrets finge ske genom sekreteraren.

Denna hemställan bifölls.

Härefter yttrade herr TALMANNEN:

Till kammararens ledamöter har utdelats en stencilerad preliminär plan för kammararens plena under januari och februari.

Däraf framgår bl. a. att val av ledamöter och suppleanter i de ständiga utskotten avses skola äga rum vid sammanträdet torsdagen den 16 januari kl. 11.00, att remissdebatten såsom tidigare meddelats kommer att taga sin början onsdagen den 22 januari kl. 10.00 och att sista dag för avlämnande av fristående motioner är söndagen den 26 januari, då plenum hålles kl. 19.30.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

Kammararens sammanträde avslutades kl. 12.04.

In fidem

K.-G. Lindelöw

Lördagen den 11 januari

Kammaren sammanträdde kl. 10.30.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Till riksdagens första kammare

Undertecknad anhåller härmed om tjänstledighet från riksdagsarbetet till och med den 8 februari 1964 på grund av utlandsresa.

Stockholm den 10 januari 1964

Carl Albert Anderson

Den begärda ledigheten beviljades.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades vidare herr *Elmgren* och fröken *Mattson* för deltagande i Europarådets rådgivande församlings session i Strasbourg, herr *Elmgren* för tiden den 13 till och med den 17 innevarande månad samt fröken *Mattson* för tiden den 13—den 18 januari.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde onsdagen den 15 innevarande månad företaga följande val, nämligen

dels av fyra ledamöter i talmanskonferensen,

dels av två kanslideputerade samt av två suppleanter för dessa,

dels av sex ledamöter att deltaga i tillsättandet av vissa befattningshavare hos kammaren,

dels ock av fyra ledamöter att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

Detta förslag antogs.

Herr talmannen anförde vidare, att han, likaledes efter samråd med andra kammarens talman, finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde, som komme att hållas torsdagen den 16 i denna månad, företaga val *dels* av ledamöter och suppleanter i de ständiga utskotten, *dels* av revisorer och revisorssuppleanter för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, *dels ock* av medlemmar och suppleanter i Nordiska rådet.

Vad herr talmannen sålunda föreslagit bifölls.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren nu, kl. 10.33, att ajournera sina förhandlingar till kl. 10.45.

Till åtlydnad av Kungl. Maj:ts kallelse avgingo herr talmannen och kammarens ledamöter kl. 10.45 till slottskapellet, där riksdagspredikan hölls av föreståndaren för diakonissanstalten å Ersta i Stockholm, e. o. hovpredikanten Yngve Iverson. Efter gudstjänstens slut begav kammaren sig till rikssalen, i vilken även andra kammaren infann sig.

Hans Maj:t Konungen kom tillstädes och öppnade riksdagen med det i protokollsbilaget införda tal.

Herr TALMANNEN framträdde därpå och yttrade:

Eders Majestät!

Det gångna året har på det internationella området varit rikt på frågetecken. Någon stabilisering av läget kan väl knappast sägas ha ägt rum. Fortfarande är osäkerheten och oron inför

framtiden det förhärskande draget i bilden av det internationella läget. Men, som Eders Majestät nyss erinrat om, vissa tecken på en avspänning i mot-sättningarna mellan stormakterna har dock kunnat skönjas. Överenskommelsen om inskränkning av kärnvapenprov får väl tydas som ett sådant tecken. Meddelandet att Sverige kommer att aktivt verka för nya internationella uppgörelser i nedrustningsfrågan kommer säkert att hos vårt folk möta allmän förståelse.

För vårt lands vidkommande kan det gångna året i ekonomiskt avseende betecknas som ett gott år med god selsättning och i allmänhet ökade inkomster.

De av Eders Majestät bebådade förslagen om fortsatt utbyggnad av åtgärderna på det sociala området samt om reformering och förstärkning av det studieekonomiska stödet till ungdomen tillsammans med en förbättring av utbildningsmöjligheterna, ökade anslag till forskningen och ökade insatser för ungdomsarbete, folkbildning och annan kulturell verksamhet kommer säkert att mottagas med stor tillfredsställelse.

Att bostadsproduktionen måtte om möjligt ytterligare ökas är säkert med hänsyn till den fortfarande stora bostadsbristen på många orter ett mycket starkt önskemål.

I säker förvissning om att första kammaren kommer att ägna Eders Majestäts samtliga förslag en omsorgsfull prövning i positiv anda och med varmaste önskan att lycka och välgång må följa Eders Majestät och hela det kungliga huset betygar jag Eders Majestät första kammarens undersåttliga vördnad, tillit och trohet.

Sedan andra kammarens talman där-
efter i denna kammarens namn till Hans Maj:t Konungen framfört andra kammarens undersåttliga vördnad, fingo talmännen vardera mottaga, av herr statsrådet och chefen för finansdepartementet Sträng, ett exemplar av Kungl. Maj:ts proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1964/65, samt av herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet Kling ett exemplar av Kungl. Maj:ts berättelse till 1964 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit, varefter ceremonien å rikssalen avslutades och första kammaren enligt beslut, fattat före avtågandet från samlingsrummet, åtskildes vid utgången från rikssalen kl. 12.32.

In fidem
K.-G. Lindelöw